

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 47/2023-25

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľiek 1/ [REDACTED], [REDACTED], a 2/ [REDACTED], [REDACTED], zastúpených Advokátskou kanceláriou JUDr. Jozef Holič s. r. o., Poľovnícka 4, Bernolákovo, proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 6Cdo/203/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní sp. zn. 6Cdo/203/2020 **bolo porušené** základné právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľkám **priznáva** finančné zadosťučinenie, a to každej po **800 eur**, ktoré **je** Najvyšší súd Slovenskej republiky **povinný** zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľkám trovy konania **410,92 eur** a tieto zaplatiť ich právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Ústavnej sťažnosti vo zvyšnej časti **nevychováje**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľky sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. januára 2023 po jej doplnení podaním z 12. januára 2023 domáhajú vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a 2 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom najvyššieho súdu v konaní o dovolaní ich protistrany v civilnom spore s tým, že najvyššiemu súdu bude prikázané konať bez zbytočných prieťahov a každej samostatne bude priznané finančné zadosťučinenie 4 300 eur.

II.

2. Na základe žaloby z decembra 2014 rozsudkom okresného súdu z apríla 2018, ktorý bol na odvolanie žalovanej potvrdený rozsudkom krajského súdu z februára 2019, bola žalovaná zaviazaná zaplatiť sťažovateľkám po 17 925 eur s príslušenstvom. Proti rozsudku krajského súdu podala žalovaná 9. mája 2019 dovolanie. Na to bola v júni 2019 okresným súdom vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku. Okresný súd o jej žiadosti o oslobodenie od súdneho poplatku rozhodol uznesením zo 17. júla 2019 a 16. septembra 2019 dovolanie predložil najvyššiemu súdu. Najvyšší súd 1. júla 2020 dovolanie okresnému súdu vrátil dvojstranovým prípisom s tým, že má žalovanú vyzvať na predloženie plnomocenstva o jej zastúpení advokátom, keďže plnomocenstvo advokáta na konania pred okresným a krajským súdom nestačí a rovnako nestačí doručovať dovolanie advokátovi sťažovateľiek, ktorý ich zastupoval v konaní pred okresným a krajským súdom, keďže jeho plnomocenstvo zaniklo.

3. Okresný súd uznesením z 3. júla 2020 žalovanú vyzval na doloženie plnomocenstva a prípisom z toho istého dňa advokáta sťažovateľiek na predloženie plnomocenstva. Žalovaná plnomocenstvo predložila 29. júla 2019. Okresný súd 7. októbra 2020 dovolanie druhýkrát predložil najvyššiemu súdu. Najvyšší súd 9. februára 2022 spis znova vrátil okresnému súdu s tým, že plnomocenstvo žalovanej je len v kópii a bez doložky o konverzii. Okresný súd 15. februára 2022 advokáta žalovanej vyzval na predloženie plnomocenstva buď v listinnom origináli alebo v autorizovanej elektronickej podobe. Tomu advokát žalovanej vyhovel v ten istý deň. Spis bol najvyššiemu súdu predložený tretíkrát 18. februára 2022.

4. Uznesením najvyššieho súdu z 29. novembra 2022 bolo dovolanie žalovanej odmietnuté. Jeho písomné vyhotovenie bolo okresnému súdu predložené 27. januára 2023 a advokátovi sťažovateľiek doručené 9. februára 2023. Podľa najvyššieho súdu sa okresný a krajský súd riadne vysporiadali s námietkami žalovanej voči nevykonaniu navrhovaných dôkazov a pri námietke nesprávnosti právneho posúdenia žalovaná nevymedzila dovolací dôvod spôsobom uvedeným v zákone.

III.

5. Sťažovateľky opisujú priebeh sporu na okresnom a krajskom súde a konštatujú, že právoplatné skončenie sporu ich ukludnilo. To sa však zmenilo po podaniach žalovanej: dovolania, návrhu na odklad exekúcie a návrhu na osobný bankrot. Sťažovateľky zdôrazňujú celkovú dĺžku konania spôsobenú nesústredným postupom okresného súdu a následne postupmi okresného a najvyššieho súdu po podaní dovolania. Tým sa podľa nich žalovanej vytvoril priestor na zbavenie sa majetku. Sťažovateľky, hoc aj zastúpené advokátom, prezentujú nesústredné ponosy, ktoré priamo nesmerujú k ústavnou sťažnosťou namietanému postupu najvyššieho súdu.

6. Najvyšší súd vo vyjadrení, ktoré bolo spísané jeho podpredsedníčkou a ku ktorému bolo priložené vyjadrenie riadiaceho predsedu senátu, z ktorého však nevyplývali žiadne ďalšie osobité argumenty a ktoré bolo adresované predsedníčke občianskoprávneho kolégia

najvyššieho súdu (?), k ústavnej sťažnosti uviedol, že v priebehu dovolacieho konania bol z rôznych dôvodov (odchody sudcov, zapracovanie sudcov správneho kolégia) personálne nedostatočne obsadený a v zložení senátu došlo k viacerým zmenám. Hoci si je vedomý, že dĺžka konania nie je optimálna, je toho názoru, že porušenie ústavných práv treba skúmať s ohľadom na okolnosti veci a pritom prihliadať na nadmernú zaťaženosť sudcov. Poukázal na potrebu zohľadnenia opatrení počas pandémie. Pripomenul, že k predĺženiu konania prispela istá nesústredenosť v postupe okresného súdu, ktorú mu nemožno pričítať. Podľa najvyššieho súdu dĺžka dovolacieho konania, počas ktorého bolo konanie reálne vedené na najvyššom súde, neprekročila judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a ústavného súdu tolerovateľnú dobu troch rokov. V tejto súvislosti poukázal na rozhodnutia ESLP (Humen proti Poľsku z 15. 10. 1999 a Calvelli a Ciglio proti Taliansku zo 17. 1. 2002) a ústavného súdu (IV. ÚS 125/2022 a I. ÚS 606/2022).

IV.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02) a významu sporu pre sťažovateľa (II. ÚS 32/02).

8. Význam dovolacieho konania pre sťažovateľky, v prospech ktorých bolo právoplatne rozhodnuté o tom, že žalovaná je povinná zaplatiť im ich pohľadávku, je relatívne malý. Sťažovateľkám v presadzovaní ich práv v exekúcii nebránila žiadna závažná okolnosť, čo platí osobitne s ohľadom na to, že napriek návrhu žalovanej nedošlo k odkladu vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia krajského súdu. Zo správania sťažovateľiek nemožno vyvodit' žiadne okolnosti, z ktorých by bolo možné vyvodit', že by akokoľvek prispeli k predĺženiu dovolacieho konania.

9. Čo sa týka zložitosti veci, treba uviesť, že postup najvyššieho súdu nebol spojený so žiadnymi osobitnými úkonmi. Rovnako nemožno hovoriť o právnej zložitosti veci, čo je zvýraznené tým, že dovolanie žalovanej bolo odmietnuté z procesných dôvodov na základe celkom jednoduchej argumentácie. Hoci rozhodnutie najvyššieho súdu má 36 bodov, ide na strane jednej o (i) prepis rozhodnutia okresného súdu (body 1 – 6), (ii) prepis rozhodnutia krajského súdu (body 5 – 7), (iii) prepis dovolania žalovanej a vyjadrení sťažovateľiek (body 8 – 9), (iv) strohé odôvodnenie rozhodnutia o návrhu na odklad vykonateľnosti jednoduchým argumentom, že dôvody na takéto rozhodnutie neboli zistené (body 10 – 11). Rozhodnutie o tom, že procesné práva žalovanej porušené neboli, je obsiahnuté v bodoch 12 – 27 s tým, že ide o rozsiahlu a neadresnú citáciu súdnych rozhodnutí rôznej proveniencie a samotná argumentácia k dovolaniu žalovanej je obsiahnutá v pár riadkoch bodu 24, kde je uvedené, že „... v preskúmvanej veci sa však o takýto prípad nejedná, lebo súdy nižších inštancií sa náležite vysporiadali s uplatnenými námietkami žalovanej, čo nepochybne vyplýva z bodov 52 až 54 odôvodnenia súdu prvej inštancie, v kontexte aj s odôvodnením uvedeným odvolacím súdom v bode 15, s ktorým posúdením sa dovolací súd stotožnil“. Rozhodnutie o tom, že dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia nie je vymedzený zákonným spôsobom, je obsiahnuté v bodoch 28 – 34, pričom opäť ide o prepis judikatúry s bližšie nezdôvodneným záverom, že žalovaná „nevymedzila jasným a zrozumiteľným spôsobom dovolací dôvod v súlade s náležitosťami vyplývajúcimi z § 432 ods. 2 CSP“.

10. Pri posúdení otázky, či sa vec vyznačovala náročnosťou právneho posúdenia, nie je dôvod ďalej sa bližšie vyjadrovať k argumentačným nástrojom odôvodnenia najvyššieho súdu. Podstatné je však to, že rozhodnutie najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania bolo založené na celkom jednoduchom podriadení dovolania žalovanej z pohľadu najvyššieho súdu ustáleným procesným kategóriám tak, ako sa to prejavilo v rozsiahlej citácii rôznych rozhodnutí, no bez toho, aby si podriadenie dovolania žalovanej pod túto judikatúru vyžadovalo akúkoľvek hlbšiu analýzu. To sa v konečnom dôsledku prejavilo v strohom konštatovaní rýdzo procesných záverov. Preto nemožno dospieť k záveru, že sa vec vyznačovala osobitnou právnou náročnosťou.

11. V tejto súvislosti je celkom neadresná argumentácia najvyššieho súdu rozsudkom ESĽP Humen proti Poľsku. V tejto veci síce dĺžka konania predstavovala dva roky a skoro jedenásť mesiacov, no pri závere o neporušení čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo zohľadnené, že niektoré prvky konania sa vyznačovali komplexnosťou, keďže bolo potrebné obstarat' dôkazy na vyriešenie toho, či medzi väzbou sťažovateľa a zhoršením jeho zdravotného stavu je príčinná súvislosť, a v súvislosti s výškou jeho nároku bolo potrebné získať súhrnné dôkazy k strate jeho príjmov. Okrem toho bolo zohľadnené, že sťažovateľ sa odmietol zúčastniť vyšetrenia zdravotného stavu. Obdobne v rozsudku ESĽP Calvelli a Ciglio proti Taliansku išlo o sťažovateľov, ktorí sa ako civilné strany pripojili k trestnému konaniu a ktorého účastníkmi boli šesť rokov, tri mesiace a desať dní, no pri závere o neporušení čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo zohľadnené, že išlo o skutkovo komplexný prípad.

12. Rovnako neadresná je argumentácia najvyššieho súdu vo vzťahu k uzneseniam ústavného súdu č. k. IV. ÚS 125/2022 a I. ÚS 606/2022, keďže ústavnou sťažnosťou namietaný postup najvyššieho súdu je prostý špecifických prvkov, ktoré boli rozhodné pre záver o nezistení porušenia ústavných práv v súvislosti s priet'ahmi v konaní. Dôvodom záveru o neporušení ústavných práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v uznesení ústavného súdu č. k. IV. ÚS 125/2022 bolo to, že ústavná sťažnosť bola ústavnému súdu doručená potom, ako najvyšší správny súd právoplatne rozhodol o kasačnej sťažnosti sťažovateľa. Nad rámec toho ústavný súd odkázal na už uvedené rozsudky ESĽP, z ktorých vyvodil záver, že v civilných veciach dĺžka súdneho konania na jednom stupni v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s čl. 6 ods. 1 dohovoru. Dôvodom záveru o neporušení ústavných práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v uznesení ústavného súdu č. k. I. ÚS 606/2022 bolo to, že konanie o kasačnej sťažnosti sťažovateľa v správnom súdnom konaní trvalo od predloženia spisu najvyššiemu súdu 19. júna 2019 do rozhodnutia najvyššieho správneho súdu 25. augusta 2022. I toto rozhodnutie obsahuje odkaz na uvedené rozsudky ESĽP a uznesenie ústavného súdu, no predovšetkým zdôrazňuje to, že konanie o kasačnej sťažnosti na najvyššom správnom súde sa vyznačuje rozhodovaním o najzásadnejších, spoločensky najvýznamnejších a právne najnáročnejších prípadoch, čo tiež môže znamenať, že aj časový rámec, ktorý najvyšší správny súd na vydanie rozhodnutia potrebuje, má zodpovedať významu jeho rozhodovania.

13. Ústavnou sťažnosťou namietané konanie sa predovšetkým netýkalo konania o kasačnej sťažnosti v správnom súdnom konaní, ale dovolania v civilnom spore, ktoré bolo odmietnuté z procesných dôvodov. V tejto súvislosti preto nemožno dospieť k záveru, že by sa konanie o dovolaní v spore sťažovateľiek týkalo „*najzásadnejších, spoločensky najvýznamnejších a právne najnáročnejších otázok*“. Žiadnu takúto otázku najvyšší súd v namietanom konaní neriešil.

14. Konanie o dovolaní v civilnom spore sťažovateliek trvalo od 9. mája 2019 (podanie dovolania) do 9. februára 2023 (doručenie rozhodnutia najvyššieho súdu sťažovateľkám), teda tri roky a deväť mesiacov. V tomto období sa spis na okresnom súde nachádzal najprv približne štyri mesiace (máj až september 2019) v súvislosti s úkonmi pred predložením dovolania. Následne však najvyššiemu súdu trvalo približne deväť mesiacov (september 2019 až jún 2020) zistiť formálny nedostatok (?) spočívajúci v nepredložení osobitného plnomocenstva na podanie dovolania. Najvyšší súd tento nedostatok neodstránil sám, ale spis bez jasného normatívneho základu vrátil okresnému súdu, ktorý tento nedostatok obratom napravil a za štyri mesiac v októbri 2020 spis znova predložil najvyššiemu súdu. Subjektívna predstava okresného súdu o splnení všetkých formálnych náležitostí dovolacieho konania z októbra 2020 však bola narušená ďalšou predstavou najvyššieho súdu, ktorý po približne 14 mesiacoch vo februári 2022 zistil, že plnomocenstvo žalovanej bolo predložené v kópii, teda podľa neho nedostatočnej forme. Najvyšší súd spis znova vrátil okresnému súdu a ten mu ho po pár dňoch aj s plnomocenstvom vo forme hodnej dovolacieho konania predložil tretíkrát. Potom však znova uplynul takmer rok, keďže i napriek tomu, že o dovolaní bolo rozhodnuté ku koncu novembra 2022, spis spolu s písomným vyhotovením rozhodnutia o odmietnutí dovolania žalovanej bol okresnému súdu vrátený až ku koncu januára 2023.

15. V ústavnou sťažnosťou namietanom konaní o dovolaní na najvyššom súde neboli riešené žiadne zásadné, spoločensky významné a právne náročné otázky. Práve naopak, najvyšší súd po dobu troch rokov, počas ktorých sa u neho spis nachádzal, formálne riešil formality, ktorých doplnenie obratom obstarával okresný súd, na ktorom sa spis počas celej doby dovolacieho konania nachádzal približne deväť mesiacov. Najvyšší súd v dovolacom konaní postupoval nesústredene, keď svoje jednoduché a je na otázku, či správne byrokratické predstavy o forme plnomocenstva, okresnému súdu len sprostredkúval, a to najprv s odstupom deviatich a potom s odstupom 14 mesiacov od predloženia okresným súdom. Procesný postup najvyššieho súdu nesmeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateliek tak, ako bola nastolená dovolaním žalovanej. Preto bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ústavnej sťažnosti vyhovené a vyslovené, že jeho postupom bolo porušené základné právo sťažovateliek na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny a ich právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

16. Nebolo vyhovené ústavnej sťažnosti z dôvodu porušenia základného práva sťažovateliek na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy. Dĺžka konania o dovolaní a okolnosť toho, že v ich spore už predtým bolo právoplatne rozhodnuté, neodôvodňuje záver o tom, že by namietaným postupom najvyššieho súdu došlo k celkovému odmietnutiu súdnej ochrany práv sťažovateliek.

17. Nebol dôvod na to, aby bolo podľa čl. 127 ods. 2 ústavy najvyššiemu súdu prikázané, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov, keďže v priebehu konania o ústavnej sťažnosti bolo sťažovateľkám okresným súdom obratom doručené, na škodu veci nie v tomto tempe, vyhotovené pomerne jednoduché rozhodnutie najvyššieho súdu. V tejto súvislosti nemožno nezvýrazniť to, že ak by najvyšší súd rozhodnutie o dovolaní z 24. novembra 2022 sťažovateľkám doručil pred dňom podania ústavnej sťažnosti 2. januára 2023, a to v 30-dňovej lehote podľa § 223 ods. 3 Civilného sporového poriadku, bolo by možné aplikovať najvyšším súdom celkom nesprávne podsúvaný a už opísaný záver z uznesenia ústavného súdu č. k. IV. ÚS 125/2022.

18. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť, a to napríklad zrušením protiústavného rozhodnutia či opatrenia, prípadne uvedením do pôvodného stavu (I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02, II. ÚS 152/08). Vzhľadom na to, že v postupe najvyššieho súdu bola zistená jeho nesústredná činnosť, ktorá prispela k predĺženiu konania o dovolaní o približne dva roky, bolo sťažovateľkám, a to každej samostatne, priznané finančné zadosťučinenie 800 eur s tým, že v prevyšujúcej časti ich ústavnej sťažnosti vyhovené nebolo.

19. V súvislosti s argumentáciu najvyššieho súdu o jeho rôznymi okolnosťami spôsobenej personálnej poddimenzovanosti treba uviesť, že účelom ústavnej sťažnosti nie je riešiť systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá. Tieto okolnosti nemôžu byť dôvodom zmarenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k ministrom spravodlivosti. Rovnako nebol dôvod na zohľadnenie toho, že namietané konanie o dovolaní prebiehalo v období pandémie. Vo veci sťažovateľiek rozhodoval trojčlenný senát bez potreby nariadenia pojednávania, a preto nemožno v opatreniach počas pandémie identifikovať okolnosti, ktoré by boli spôsobilé prispieť k relevantnému predĺženiu konania.

V.

20. Zistené porušenie ústavných práv sťažovateľiek odôvodňuje to, aby im najvyšší súd podľa § 73 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov úplne nahradil trovy konania, ktoré im vznikli zastúpením advokátom. Výška náhrady bola určená podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), podľa ktorej základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon v roku 2022 je 193,83 eur. Sťažovateľkám bola priznaná náhrada za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti 2 x 193,83 eur), čo spolu s náhradou podľa § 16 ods. 3 vyhlášky (2 x 11,63 eur) predstavuje 410,92 eur.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. marca 2023

Robert Šorl
predseda senátu